

RYHTI Rakennetun
ympäristön
tieto

Vuosiraportti, Ryhti-hanke 2022

Sisällys

Esipuhe: Kolme ryhdikästä vuotta

Työn edistyminen

Laki tietojärjestelmästä eteni eduskunnan käsittelyyn

Tietojärjestelmän toimittaja valittiin

Järjestelmän ensimmäisen vaiheen yhteentoimivat tiedoton määritely

Kunnat ja maakunnat tavoitettiin kattavasti nykytilakartoituksin

Yhteisen tahtotilan etsiminen keskeisten sidosryhmien kanssa jatkui

Riskienhallinnassa korostuivat tietoturvaan ja aikatauluun liittyvät riskit

Sidosryhmille tarjottiin räätälöidympää ja yksityiskohtaisempaa viestintää ja tukea

Määrärahoista suurin osa tietojärjestelmän hankintaan, tukeen ja yhteentoimivuuden edistämiseen

3

5

5

6

7

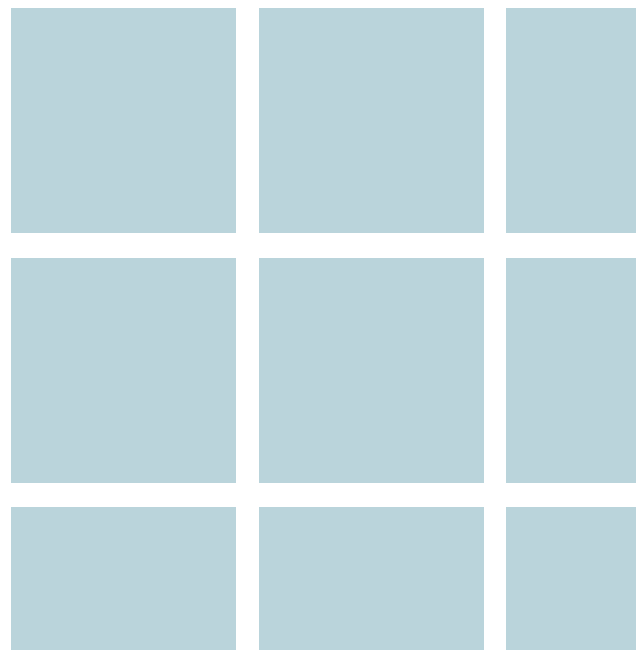
8

9

10

11

13

Esipuhe:

Kolme ryhdikästä vuotta

Ryhti-hankkeella on nyt takanaan kolme vaiherikasta vuotta. Tässä vuosiraportissa tarkastelemme aikaansaannoksia hankkeen alusta alkaen. Sinä aikana tarve rakennetun ympäristön tiedonhallinnan yhteisille käytännöille ja järjestelmälle on vain korostunut. Työtä ilmastonmuutoksen ja luontokadon pysäyttämiseksi on jatkettava, ja muuttunut turvallisuustilanne vaatii uudenlaista huomiota. Työn tueksi tarvitaan laadukkaampaa ja helpommin saatavilla olevaa tietoa myös rakennetusta ympäristöstä, rakennuksista ja alueidenkäytöstä. Ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen (Syke) Ryhti-hankkeessa onkin edetty systemaattisesti ja muuttuvan toimintaympäristön vaatimukset huomioiden kohti laadukkaampaa ja paremmin saatavilla olevaa tietoa.

Hanke on yhtäaikaisesti edistänyt lainsäädäntöä, tietojärjestelmän teknistä toteutusta sekä yhteentoimivuutta, jonka määritykset vaaditaan molempien ensin mainittujen pohjaksi. Yhtäaikainen eteneminen on aiheuttanut aikataulupainetta, mutta varmistanut sen, että työ palvelee tarkoitustaan ja etenee samaan suuntaan. Samalla on määritelty keinot lisätä kokonaisturvallisuutta.

Säädösvalmistelun aikataulua viivästytti kytkös maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistukseen, josta luopuminen aiheutti maaliskuussa 2022 muutoksia myös Ryhti-hankkeen säädösvalmisteluun. Lopulta syksyllä 2022 rakentamislaki ja rakennetun ympäristön tietojärjestelmää koskeva laki etenivät eduskunnan käsittelyyn, ja niitä käsiteltiin hyvin paljon myös yhdessä aihepiirin keskusteluissa. Kytös rakentamislakiin kärjisti keskusteluilmapiiriä myös digiteeman ympärillä.

Ryhti-hankkeen aikana tarve yhteisille digitaalista turvallisuutta lisääville tiedonhallinnan käytännöille on kasvanut entisestään.

Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä keräsi 131 lausuntoa, mitä voidaan pitää hyvänä määränä, vaikka kierros osui epäkiitollisesti kesäaikaan.

Palautteissa nousi esiin muun muassa kuntien huoli niille koituvasta taakasta. Kustannustasoon ja riskienhallintaan onkin kiinnitetty erityistä huomiota koko hankkeen ajan. Vuonna 2022 Suomen turvallisuustilanne muuttui Venäjän Ukrainassa käynnistämän hyökkäyssodan myötä. Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän valinnoissa joudutaan tasapainoilemaan entistäkin perusteellisemmin tiedon avoimuuden ja tarkemman tietoturvan välissä. Rakennettu ympäristö joutuu ratkomaan aiheita edelläkävijänä, mutta sama haaste on koko valtiohallinnossa.

Tietojärjestelmän määrittelytyö saatiin päätökseen Syken johdolla, ja vuonna 2022 se kilpailutti ja teki päätöksen tietojärjestelmän toimittajasta. Järjestelmän toteutus on käynnistynyt vauhdikkaasti vuoden 2023 alussa.

Vuonna 2022 saatiin päätökseen keskeisten rakennetun ympäristön tietojen määrittely ja harmonisointi yhteentoimivuusalustalle ja rakennetun ympäristön tietokomponentti-kirjastoon. Yhteentoimivuustyö on edennyt tavoiteaikataulussa, vaikka säädösvalmisteluun suunnanmuutokset ovat vaikuttaneet myös siihen.

Ryhti-muutostuki aloitti toimintansa vuoden 2022 alussa ja onnistui vuoden aikana tavoittamaan ja saamaan tuen piiriin kaikki maakuntien liitot ja yli 80 prosenttia Manner-Suomen kunnista. Muutostuki tapasi vuoden aikana yli 500 kuntaedustajaa ja on tarjonnut kunnille tietoa, valmistanut niitä muutokseen ja samalla kerännyt tietoa järjestelmän kehittämiseen. Lainsäädännön keskeneräisyys on kuitenkin hankaloittanut myös kuntien huoleen ja tarpeisiin vastaamista. Tietoa on tarvittu yksityiskohtaisemmista asioista, kuin mihin on kyetty vastaamaan. Muutostuki on kuitenkin parantanut räätälöityä palvelua huomattavasti.

Ryhti-hankkeessa olemme halunneet varmistaa, että julkinen hallinto tekee samansuuntaista työtä, edistää yhteisiä päämääriä, ja että järjestelmät toimivat yhteen. Tästä syystä aktiivisia keskusteluja muiden valtionhallinnon ja kuntia edustavien sidosryhmien kanssa on käyty jatkuvasti. Myös vuoropuhelu yksityisen sektorin toimijoiden kanssa oli kattavaa.

Kolmen vuoden valmistelevan työn tuloksena olemme Ryhti-hankkeessa edenneet hetkeen, jossa hihat on käärittynyt ja valtakunnallista rakennetun ympäristön tietojärjestelmää on ryhdytty konkreettisesti toteuttamaan. Järjestelmän rakentamisen rinnalla tarjoamme yhä konkreettisempaa tukea muutoksessa ja jatkamme yhteistyötä, jonka avulla luodetaan jo tulevia tarpeita rakennetun ympäristön digikehityksessä. Edessä on jälleen innostava ja työntäyteinen vuosi!

Juhana Rautiainen
Ohjelmapäällikkö

Työn edistyminen

Laki tietojärjestelmästä eteni eduskunnan käsittelyyn

Säädösvalmistelussa on koko hankkeen ajan ollut erittäin tiukka aikataulu. Työtä viivästytti kytkös käynnissä olleeseen maankäyttö- ja rakennuslain uudistukseen, jonka tarkoituksena oli luoda pohja rakentamisen ja kaavoituksen digitaalisille prosesseille ja tietomallien käyttöönnotolle. Kokonaisuudistuksesta luovuttiin maaliskuussa 2022, mikä johti säädösvalmistelun suunnitelman uudelleen laatimiseen.

Selkeä käännekohta oli myös Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, joka muutti turvallisuustilannetta ja toi mukanaan uusia vaatimuksia järjestelmästä jaettavalle tiedolle ja lainsäädännön sisällölle. Turvallisuustilanteen vuoksi säädösvalmistelutyötä tukemaan tilattiin kattavat uhka- ja riskiarviointianalyysit tietojärjestelmästä. Työn tueksi Ryhti-hanke tilasi myös selvityksen tiedon omistajuudesta. Lapin yliopiston tekemä selvitys totesi, ettei tietoa voi esineoikeudellisesti omistaa.

Vuosi 2022 oli Ryhti-hankkeen säädösvalmistelun osalta merkittävä. Vuoden alussa asetettiin työryhmä valmistelemaan tietojärjestelmästä annettavan lain lausuntoversiota, ja työ tuli päätökseen toukokuussa. Lain lausuntokierros järjestettiin kesä-elokuussa. Hankalasta ajankohdasta saatiin kritiikkiä lausuntopalautteissa, joita kuitenkin saatiin kiitettävät 131 kappaletta. Lakiesitystä ja uudistuksen tavoitteita kannatettiin, mutta lausunnoissa annettiin myös hyvin monipuolisia huomioita, joiden perusteella lakiesitystä kehitettiin. Siitä supistettiin osia, joiden sisällöstä säädetään jo muussa lainsäädännössä, kuten laissa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta.

Erytisesti kunnat esittivät lausunnoissaan huolen heille koituvasta taakasta. Uudistusvaiheessa lisätyötä tulee, mutta kunnat eivät jää yksin muutoksessa. Kunnille korvataan kertyneet kustannukset hallitusohjelman mukaisesti.

Lausunnoissa otettiin kantaa myös uuteen järjestelmään tallennettaviin tietoihin. Osin toivottiin rajoituksia, osin taas kaivattiin mukaan laajempia ja pidemmältä ajalta olevia tietoja. Lausuntopalautteessa esitettiin myös huolta tietosuojasta ja -turvasta. Valtakunnallinen keskitetty tietojärjestelmä yhtenäistää paitsi tietosuojakäytäntöjä, myös vahvistaa tietoturvaa ja kansallista turvallisuutta.

Tietojärjestelmästä annettava hallituksen esitys annettiin eduskunnalle syyskuussa ja eduskunta aloitti asian käsittelyn.

Tietojärjestelmän toimittaja valittiin

Ympäristöministeriön kansliapäällikkö päätti syksyllä 2020, että rakennetun ympäristön tietojärjestelmän vastuorganisaatioksi tulee Suomen ympäristökeskus (Syke).

Ympäristöministeriössä valmistellun hankinnan kokonaisvastuu siirrettiin Sykelle, jossan syntyi tarve uudelle osaamiselle ja resurssille. Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän hankepäällikkö valittiin vuonna 2021, ja lisäksi tiimi kasvoi kolmella projektipäälliköllä ja viestinnän asiantuntijalla.

Syke hankki rakennetun ympäristön tietojärjestelmän määrittelytyön, jossa määriteltiin muun muassa tietojärjestelmän IT-arkkitehtuuria, käyttäjätapauksia, rajapintoja, digitaalista turvallisuutta, liiketoimintamallia ja arkistointia. Määrittelytyön hankinta ja toteutus tehtiin vuoden 2021 aikana. Määrittelyn aikana linjattiin, että rakennetun ympäristön tietojärjestelmä on toimintalogiikaltaan hybridijärjestelmä, joka hyödyntää peilattua sekä suoraan tallennettua aineistoa. Täsmennettiin, että kunta ja maakunta vastaavat edelleen aineistonsa oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta. Syke vastaa tietojärjestelmän toimivuudesta ja tiedon jakamisesta.

Määrittelyn aikana linjattiin myös, että Syke vastaa täysin rakennetun ympäristön tietojärjestelmän ylläpidosta, ja sen on sovellettava Sykessä olevaan infrastruktuuriin. Tietojärjestelmän teknologiavalinta on yhdistelmä on-premise- ja Azuren-pilvipalveluita huomioiden turvaluokiteltujen aineistojen vaatimukset.

Määrittelyn pohjalta käynnistettiin rakennetun ympäristön tietojärjestelmän toimittajan valinta kilpailullisella neuvottelumenettelyllä. Menettelyä avusti erillinen hankintakonsultti, ja menettely kesti maaliskuulta joulukuulle 2022. Kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn osallistui kuusi yritystä, joista kolmen neuvottelukierroksen jälkeen neljä yrityksistä jätti tarjouksen, ja valituksi tuli Sitowisen, Solitan ja Ubigin ryhmitys.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän ohella Sykessä on tehty erillisprojektia "voimassa olevat kaavat rakennetun ympäristön tietojärjestelmään" (VOOKA), jonka tavoitteena on viedä kaikkien Suomessa voimassa olevien asema- ja yleiskaavojen kaavarajat valtakunnalliseen yhteentoimivaan tietomallimuotoon ja siirtää aineisto rakennetun ympäristön tietojärjestelmään. Työhön sisältyvät myös ranta-asemakaavat ja rantayleiskaavat. VOOKA-pilotti Etelä-Savon ELY-alueella on valmistumassa helmikuussa 2023.

Aikataulupaine on leimannut tietojärjestelmän rakentamista hankkeen alusta alkaen. Vuosina 2020–2021 Syken tiimin kokoaminen hidastui henkilöstövaihdosten vuoksi, mikä taas viivästytti projektin käynnistymistä. Määrittelytyö valmistui tammikuussa 2022 jonkin verran myöhässä (alkuperäinen aikataulu 2021 loppuun mennessä). Myös kilpailullinen neuvottelumenettely hankintamenetelmänä oli työläs ja aikaavievä, mutta siitä toivotaan saatavan etua itse ohjelmointiin.

Järjestelmän ensimmäisen vaiheen yhteentoimivat tiedot on määritelty

Yhteentoimivuustyön tuotokset päätettiin heti hankkeen alussa keskittää yhteentoimivuusalustalle. Rakennettu ympäristö on edelläkävijä tiedon yhteentoimivuuden uusien menettelyjen kehittämisessä.

Tiedon yhteentoimivuuteen liittyvää yhteistyötä vahvistettiin perustamalla rakennetun ympäristön tiedon yhteentoimivuuden yhteistyöryhmä vuonna 2019. Samoin käynnistettiin yhteistyöryhmän alaisten semanttisen yhteentoimivuuden, kokonaisarkkitehtuurin ja standardisoinnin teemaryhmien toiminta. Laaja-alainen, järjestelmällinen ja avoin yhteistyö on yhteentoimivuuden onnistumisen edellytys, ja mukaan on saatu kiitettävästi eri tahojen osajia. Yhteentoimivuuksinfot käynnistettiin vuonna 2021. Vuonna 2022 kolmella infolla oli oma teema ja kuhunkin ilmoitautui 100–135 kuulijaa. Infot saivat kiitosta hyvästä toteutuksesta, ymmärrettävyydestä ja konkretiasta.

Yhteentoimivuuksinfot saivat kiitosta hyvästä toteutuksesta, ymmärrettävyydestä ja konkretiasta.

Ryhti-hankkeen yhteentoimivuustyölle laadittiin jatkuvasti päivittyä roadmap, jonka perusteella käynnistetään tietomalli- ja sanastotöitä. Lopputulokset käsitellään aina määrittelyn prosessin kautta, mikä takaa tuotosten laadun ja sopivuuden aiemmin tehtyyn työhön. Ympäristöministeriössä luotiin päätöksentekoprosessi tietomallien hyväksymiselle ja hallintamalli tietomallien muutoksille. Mallit otetaan käyttöön vuoden 2023 alussa.

Tavoitteena oli, että rakennetun ympäristön keskeiset tiedot saadaan määriteltyä vuoden 2022 loppuun mennessä. Käytännössä tämä tarkoittaa tietojärjestelmän ensimmäisen vaiheen tietosisältöä, joka koostuu kaavatietomallista, rakentamisen lupapäätösten tietomallista, maankäytön rajoitusten tietomallista sekä sitovan tonttijaon tietomallista. Nämä valmistuivat vuoden 2022 aikana ja ovat valmiina hyväksyttäväksi päätöksentekoprosessin mukaisesti.

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksen sanastotyö saatiin käynnistettyä, ja sen ensimmäinen osio on edennyt kommentointivaiheeseen. Sanastotyöt esteettömyydestä, meluntorjunnasta ja akustiikasta sekä asumisesta valmistuivat vuoden 2022 aikana.

Kaavatietomallin valmistumisen jälkeen kaavatietoja on jatkokehitetty asema- ja yleiskaavan kaavamääräyskokoelman uudistustyön kautta. Maakuntakaavalle on käynnistetty vastaava uudistustyö.

Rakentamisen lupapäätösten tietomalli on laadittu, ja rakennuskohteen määrittely on tarkennettu fyysisen rakennuskohteen tietokomponenttikirjastoon.

Kulttuuriympäristön tietokomponenttikirjastoon on määritelty inventointi-, arvottamis- ja suojelutietoja valmiiksi mahdollista tulevaa tietojärjestelmän kehitystä varten. Määrittelyjen yhteiskehittäminen kulttuuriympäristötoimijoiden kanssa jatkuu.

Kokonaisarkkitehtuurityössä on laadittu kokonaisarkkitehtuurivisio, jonka perusteella on alettu laatia nykytilan kuvauksia rakennetun ympäristön keskeisistä prosesseista. Standardisointityössä on vahvistettu kansainvälisten standardien käyttöä ja niiden suomenkielistä käännöstyötä.

Yhteentoimivuustyö on siis pysynyt tavoiteaikataulussa, mutta useiden yhteentoimivuusprojektien samanaikainen toteutus on ollut erittäin haastavaa, koska osajien joukko alalla on rajallinen. Osaan hankinnoista on ollut vaikeaa saada tarjouksia konsulteilta, ja myös tilaajan ohjausresursseilla ja töitä kommentoivilla sidosryhmillä työmäärä on ollut suuri ja aikataulupaine kova. Todettava on myös, että maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksen sanastotyö pääsi käynnistymään suunniteltua myöhemmin, eivätkä tulokset olleet hyödynnettävissä täysimääräisesti muissa tietomallitöissä.

Kunnat ja maakunnat tavoitettiin kattavasti nykytilakartoituksin

Ryhti-hankkeen alkaessa tunnistettiin keskeiset sidosryhmät ja kerättiin heidän toiveitaan, tarpeitaan ja ideoitaan. Heti alussa päätettiin, että kuntia ja maakuntien liittoja tuetaan vahvasti digimuutoksessa. Tämän toteuttamiseksi vuonna 2021 suunniteltiin muutostukea ja sen toteuttajaksi valittiin DigiFinland Oy, jotta tuen tarjoamiseen on varmasti riittävät resurssit. Viisihenkinen muutostukitiimi aloitti työnsä vuonna 2022, jolloin selvitettiin lisää sidosryhmien palvelun sisältöön liittyviä toiveita. Halukkaille kunnille ja maakuntaliitoille tehtiin omat nykytilakartoitukset. Kyselyn ja kartoitusten kautta saatiin tietoa noin 217 kunnan digitalisaation tilanteesta ja valmiuksista rakennetun ympäristön tietojärjestelmän käyttöön-ottoon. Vastaaajamäärä oli poikkeuksellisen suuri. Tietoja on hyödynnetty organisaatioiden tukemisessa, ja kaikille vastanneille kunnille laadittiin oma toimenpideohjelma. Niiden avulla kunnat voivat valmistautua uusiin digitaalisiin yhdenmukaisiin toimintatapoihin ja tietojärjestelmän tuloon.

Vuoden 2023 alkuun mennessä on tavoitettu ja saatu muutostuen piiriin kaikki maakuntien liitot ja yli 80 prosenttia Manner-Suomen kunnista. Keskustelu kuntaedustajien kanssa on ollut erityisen tiivistä. Rakennetun ympäristön digimuutosta ja tulevaa tietojärjestelmää on käsitelty muutostuen järjestämissä tilaisuuksissa: esimerkiksi Mikä muuttuu? -kuntakiertue tavoitti yli 500 kuntaedustajaa syksyllä 2022. Samaan aikaan on järjestetty pienempiä kuntatapaamisia, osallistuttu sidosryhmien keskeisiin tapahtumiin ja vastattu kunnilta tuleviin kysymyksiin. Näin on saatu tarjottua tarkempaa tietoa sitä tarvitseville, valmistettua ihmisiä muutoksiin ja kerättyä tietoa hankkeen ja tietojärjestelmän kehittämiseen.

*Mikä muuttuu?
-kuntakiertue
tavoitti yli 500
kuntaedustajaa*

Muutostuessa on kohdattu myös haasteita, joista yksi merkittävimmistä on liittynyt kuntien huoleen kustannuksista ja työmäärästä. Kun tietojärjestelmän toteutus on ollut kesken ja lait vasta valmistelussa, ei myöskään vaikutuksista ole pystytty viestimään niin tarkasti kuin kunnat ja maakuntien liitot olisivat toivoneet. Hankkeen edetessä vaihe vaiheelta on kuitenkin pystytty tarjoamaan entistä tarkempaa tietoa vaikutuksista ja muutoksista. Yksi hidaste ovat olleet myös kuntien erilaiset valmiudet ja resurssit digimuutokseen sekä tämän moninaisuuden tunnistaminen, kun muutostukea tarjotaan. Käytännössä tämä on näkynyt kuntien hyvin erilaisissa tiedontarpeissa ja odotuksissa.

Yhteisen tahtotilan etsiminen keskeisten sidosryhmien kanssa jatkui

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän toteutukselle haluttiin rakentaa alusta asti tiivis yhteistyö valtion, kuntien ja yksityisen sektorin välille. Tämä on tarkoittanut laajaa keskustelua ministeriöiden, eri järjestelmistä vastaavien viranomaisten, maakuntien liittojen ja kuntien sekä yksityisen sektorin kanssa. Lisäksi keskeisenä lähtökohtana oli sovittaa työmme yhteen meneillään olevien muiden julkisen hallinnon järjestelmähankkeiden kanssa.

Keskeinen valinta on ollut muodostaa rakennetun ympäristön tiedonhallinnan tahtotilaa laajemmin kuin itse rakennetun ympäristön tietojärjestelmän toteutus vaatii. Valtakunnallista tiedonhallintaa on sovittu yhteen siten, että kaikki kulkevat kohti yhteistä asiakaslähtöistä tavoitetilaa, jossa muun muassa eri järjestelmät toimivat yhteen, tieto tuotetaan vain kerran ja tiedonvaihto on kaksisuuntaista valtion ja kunnan välillä. Keskeinen lähtökohta on ajantasainen ja laadukas tieto yhteiskunnan käyttöön hallitusti ja tietoturvallisesti.

Tavoitteena on ollut varmistaa, että erityisesti julkinen hallinto tekee samansuuntaista työtä ja edistää yhteistä päämäärää mm. siinä, että digiperiaatteet toteutuvat. Tahtotilakeskusteluja rakennetun ympäristön tietojärjestelmän yhteyksistä on käyty keskeisten valtion järjestelmien, kuten väestötietojärjestelmän ja kiinteistötietojärjestelmän yhteyksistä, ja parhaillaan viimeistellään kulttuuriympäristön tiedon tavoitetilaa. Vuonna 2021 tehtiin myös laaja tarkastelu Ryhti-hankkeen vaikutuksista muiden hallinnonalojen hankkeisiin, sillä rakennetun ympäristön tiedot läpileikkaavat oikeastaan jokaista hallinnonala. Työn aikana tunnistettiin yli 50 käynnissä olevaa hanketta, joilla on riippuvuus rakennetun ympäristön tietojen liikkuamiseen. Tulokset ja hyödyt taustoittavista tahtotilakeskusteluista näkyvät muun muassa yhteentoimivuustyössä ja suunnitelluissa järjestelmä-integraatioissa sekä muutostukiosion työssä.

Valtakunnallisen tiedonhallinnan keskeinen lähtökohta on ajantasainen ja laadukas tieto yhteiskunnan käyttöön hallitusti ja tietoturvallisesti.

Kuntaliiton kanssa on käyty jatkuvaa vuoropuhelua.

Lisäksi tavoitetilaa on muodostettu yksityisen sektorin toimijoiden, muun muassa KIRAHubin, Building Smart Finlandin, GeoForum Finlandin, Raklin ja Senaatti-Kiinteistöjen kanssa. Yhteistä tahtotilaa muodostavaa järjestöjen työtä on tuettu tähän mennessä noin miljoonalla eurolla.

Sidosryhmäyhteistyössä ei löydetty yksimielisyyttä, vaan lainsäädännön tavoitteista ja muutoksen vaikutuksista on eriäviä käsityksiä keskeisten kumppaneiden kanssa. Se ei ole estänyt säännöllisiä tapaamisia. Pääasiassa keskusteluja käytiin kahdenvälisesti, mutta osin myös median kautta.

Keskeisiä selvityksiä ja määrittämiä on valmistunut vuosien 2021 ja 2022 aikana. Lainsäädäntöratkaisujen siirtyminen aivan hallituskauden loppuun on vaikeuttanut tahtotilan edistämistä. Keskusteluja on vaikeuttanut, ettei kaikkia vastauksia ole voitu antaa yhteistyökumppaneiden toivomassa aikataulussa. Tämä on johtanut jopa virheellisen informaation leviämiseen ja tuonut haasteita viestintään. Lisäksi muutokset ulkopoliittisessa tilanteessa ovat muuttaneet keskustelujen painopisteitä.

Riskienhallinnassa korostuivat tietoturvaan ja aika- tauluun liittyvät riskit

Jo hanketta käynnistettäessä päätettiin seurata hankkeen toimintaympäristöä ja siihen liittyviä riskejä säännöllisesti ja järjestelmällisesti. Tätä varten hankkeessa luotiin riskienhallinnan toimintamalli, jota on toteutettu johdonmukaisesti. Riskienhallinta on tarkoittanut yhteisiä säännöllisesti pidettäviä riskeihin ja niiden ennaltaehkäisyyn toimenpiteisiin keskittyviä keskusteluja. Riskienhallinta on auttanut luomaan yhteistä ymmärrystä hanketiimin kesken ja ollut toiminnan suunnittelun tukena. Hankkeen alkuvaiheessa tunnistetut riskit keskittyivät sidosryhmätyöhön ja keskeisten yhteistyökumppanien sitouttamiseen yhteisiin tavoitteisiin sekä Syken rooliin ja integroimiseen mukaan hankkeeseen. Riskien painopiste on sittemmin muuttunut, ja riskienhallinnassa painottuvat vuonna 2022 tapahtuneen turvallisuustilanteen muutoksen myötä tietoturvasuus sekä tietojärjestelmän toteutuksen ja sen tiukkaan aika-
tauluun liittyvät riskit.

Väliarvioinnin suosituksista keskeisimmäksi todettiin hyötyjen kuvaaminen tuleville käyttäjille.

Alkuvuodesta toteutetun hankkeen kehittävän väliarvioinnin esittämistä suosituksista keskeisimmiksi hanketta toteuttavan tiimin kesken tunnistettiin suositukset kuvata ja tuoda esiin tietojärjestelmän hyötyjä sen tuleville käyttäjille. Vuoden 2022 aikana käynnistettiin lukuisia eri töitä, joissa tunnistettiin yhdessä keskeisten yhteistyökumppanien kanssa tietojärjestelmän eri käyttäjäryhmille tulevaisuudessa järjestelmän käytön myötä koituvia hyötyjä. Esimerkiksi yhteentoimivuuden hyötyjä tunnistettiin laajasti koituvan niin yrityksille, kunnille, viranomaisille kuin kansalaisille. KIRAHub käynnisti laajan haastattelukierroksen, jonka yhteydessä kerättiin kiinteistö- ja rakentamisalan kannalta keskeisiä käyttötapauksia.

Sidosryhmille tarjottiin räätälöidymppää ja yksityiskohtaisempaa viestintää ja tukea

Riittävä resursointi viestintään ja vuorovaikutukseen on varmistanut, että hankkeesta on jatkuvasti ajantasainen tieto saatavilla. Säännöllisesti toimivat viestintäryhmä ja keskeisistä kumppaneista koostuva digiverkosto ovat tiivistäneet yhteistyötä. Sen kautta on jaettu taustatietoa, suunniteltu yhteistä toimintaa ja vältetty päällekkäisyyksiä yhteisten kohderyhmien näkökulmasta. Kuntien paikkatietofoorumi PAKU on hyvä esimerkki yhteistyöstä. Riittävät resurssit vuorovaikutukseen ovat mahdollistaneet entistä räätälöidymmän työn: kuntakohtaisia tapaamisia ja tietyille toimialalle keskittyviä yrityshaastatteluita. Tarve konkreettiselle tuelle on ollut jatkuvasti suuri ja sidosryhmät ovat toivoneet tarkempia vastauksia kuin on pystytty tarjoamaan.

Väliarvioinnin mukaan noin 85 prosenttia vastaajista koki hankkeen ajaman muutoksen tärkeänä. Viestintä on arvioinnin mukaan onnistunut tarjoamaan tietoa hankkeen etenemisestä, mutta käytännön vaikutusten kirkastamista käyttäjät toivovat enemmän. Yksityiskohtaisempaa tietoa vaikutuksista pystyttiin tarjoamaan vuodesta 2022 alkaen DigiFinlandin muutostuen käynnistyttyä.

Ryhti-viestinnän paletti (verkkosivut, uutiskirje ja Ryhti-infot) vakiintui hankkeen alkuvuosien aikana ja sai kiitosta seuraajilta. Vuoden 2022 aikana viestintämateriaali laajentui: tuotettiin taustoittavia videoita, hanke aktivoitui sosiaalisessa mediassa, osallistuttiin messuille ja konferensseihin, rakennettiin tietojärjestelmälle verkkosivustoa sekä valmisteltiin verkkokoulutusta. Usein kysytyjen kysymysten palstoilla ympäristöministeriön ja DigiFinlandin sivuilla pyrittiin tarkentamaan työn etenemistä.

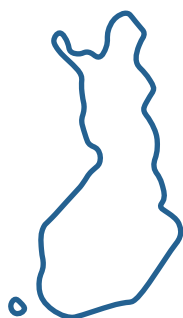
5

Ryhti-infoa

1 200

osallistujaa

Hanke on saavuttanut asettamansa vuosittain tiukentuvan tavoitteen näkyvyydessä. Vuonna 2022 läpimenoja mediassa ja kumppanien kanavissa oli keskimäärin 6,8 kuukaudessa. Näkyvyys yhdistyi vahvasti maankäyttö- ja rakentamislain kokonaisuudistukseen, mikä kasvatti kriittisten osumien määrä näkyvyydessä.

Muutostuen tilaisuudet tavoittivat

650

asiantuntijaa

243

kunnasta

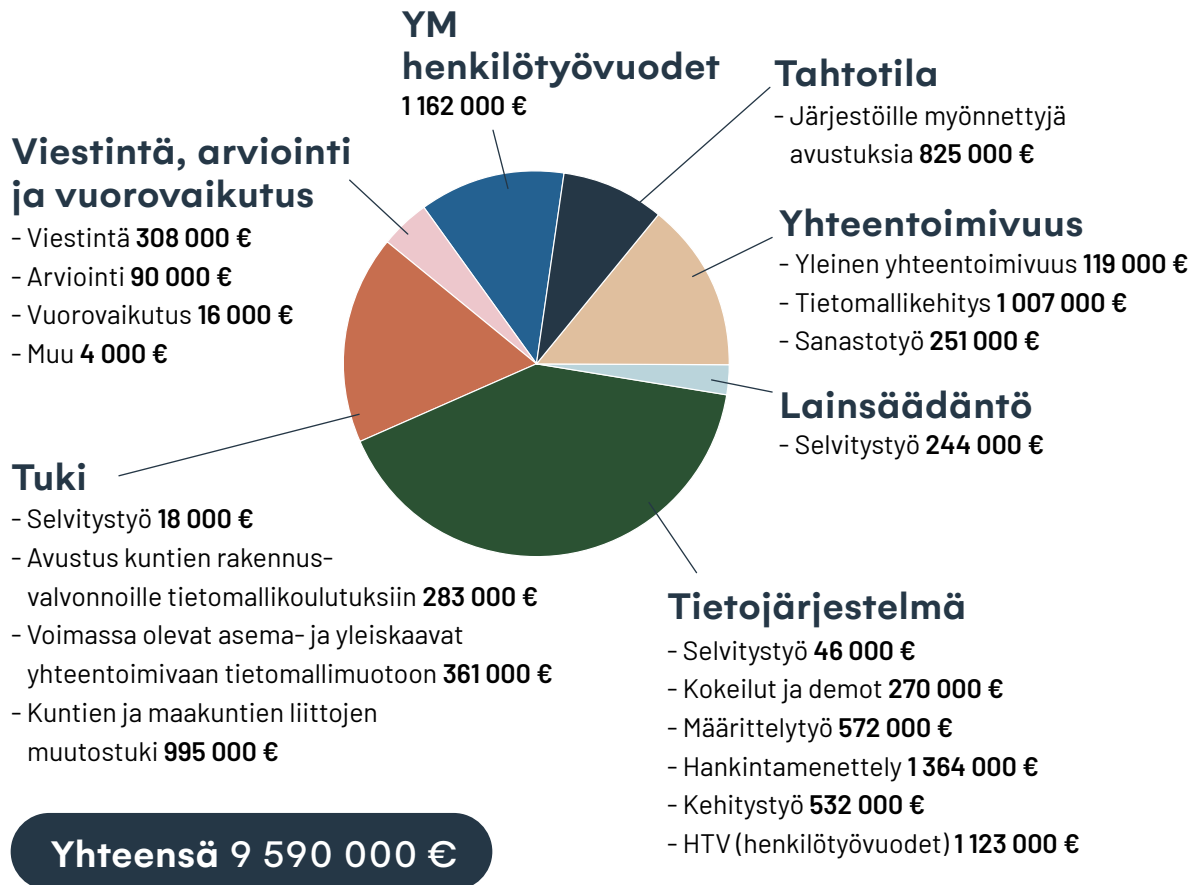
Ryhti-infoja järjestettiin viisi ja niissä oli yhteensä 1 200 osallistujaa. Osallistujien infoille antama yleisarvosana ylitti tavoitteena olleen 4/5 (ka. 4,2). Muutostuen tilaisuudet tavoittivat 650 asiantuntijaa, jotka edustivat 243 kuntaa eli 83 prosenttia Manner-Suomen kunnista.

Siinä missä Ryhti-hankkeen laaja toteuttajajoukko levittää tietoa tehokkaasti, se asettaa haasteen viestien yhtenäisyydelle. Sisäisesti on varmistettava, että viimeisin tieto välittyy kaikille viestiville tahoille ja esimerkiksi sanoitus on yhtenäinen. Tämän tukena ovat usein kysytyt kysymykset ja viestintäohje. Väliarviointi varoitti liiasta viestinnän idealistisuudesta ja kehotti painottamaan konkreettisia hyötyjä, mihin saadaan jatkuvasti parempia aineksia työn edetessä. Viestintä pyrkii kuitenkin välittämään kuvaa pitkän aikavälin kehityksestä ja vaikutuksista eri tahoille, ja vuoden 2022 aikana painopiste alkoi siirtyä siten, että itse hankkeen toimintaa ja tunnettuutta tärkeämpää on kertoa muutoksen vaikutuksista.

Määrärahoista suurin osa tietojärjestelmän hankintaan, tukeen ja yhteentoimivuuden edistämiseen

Vuoden 2022 loppuun mennessä kolmasosa hankkeen määrärahoista on käytetty. Määrärahoilla on saatu aikaan laajoja muutoksia hallinnonalalla, tuettu kiinteistö- ja rakentamisalan järjestöjä, selvitetty lainsäädäntöehdotuksen edellyttämiä asioita, tehty tiedon yhteentoimivuuden määrittelytyötä, sanastotyötä ja standardisointityötä, edistetty tietojärjestelmän kehittämistä ja tuettu kuntia ja maakuntien liittoja muutoksessa.

Määrärahojen kumulatiivinen kohdennus osioittain temaattisesti vuosina 2020–2022*:

* Temaattinen kohdennus on suuntaa antava eikä sisällä vuosina 2023–2024 tehtäviä sidontoja.

RYHTI Rakennetun
ympäristön
tieto